

AV ČR posiluje v Strategii AV21 uplatnění výsledků, spustila nové programy

10.4.2026 - Luděk Svoboda | Akademie věd České republiky

Strategie AV21 podporuje výzkumy, které pozitivně ovlivňují životy společnosti. Za tímto účelem už více než dekádu propojuje pracoviště AV ČR, univerzity, státní i veřejnou sférou a průmyslové partnery. Na setkání koordinátorů 9. dubna 2026 se představily výzkumné programy Moc předmětů, materialita mezi minulostí a budoucností, Globální krize biodiverzity: rizika a příležitosti pro lidskou společnost a Infekční choroby: nové cíle a strategie.

Jarní setkání koordinátorů výzkumných programů Strategie AV21 neboli Strategie Akademie věd pro 21. století se tradičně uskutečnilo v sídle instituce na Národní třídě v Praze.

Jiří Plešek z Akademické rady AV ČR, který má koordinaci Strategie AV21 v gesci, v úvodu připomněl, že „v běhu“ je aktuálně 15 programů. Jejich kvalitu podtrhuje mimo jiné úspěšnost v žádostech o granty. „Od roku 2023 sledujeme grantové spolupráce, které vznikají právě díky Strategii AV21. Vědci a vědkyně v daném období podali 344 grantových žádostí, z toho 135 v roce 2025, z nichž 59 % podporu získalo,“ vyzdvihl Jiří Plešek.

Strategie AV21 vstupuje do další fáze rozvoje. „Zaměříme se nejen na posilování výzkumných aktivit, ale i na jejich efektivnější koordinaci a prezentaci,“ řekl Jiří Plešek a doplnil, že letos dojde k výběru čtyř nových programů s financováním od roku 2027: „Chceme, aby vznikala mezioborová konsorcia, které se zaměří na společensky důležitá témata a budou rozvíjet transfer získaných znalostí.“

Rozvoj Strategie AV21 podpoří také intenzivnější komunikace jejích aktivit. Plánuje se modernizace stávajících webových stránek s důrazem na přehlednější prezentaci výstupů a snazší dostupnost informací.

Věda pro tvorbu politik

Jan Mareš z Centra transferu AV ČR (CETAV) spadající pod Středisko společných činností AV ČR představil účastníkům *Science4Policy* – platformu, která funguje od loňského roku a má několik cílů.

Prvním je podporovat transfer znalostí a *Science4Policy* aktivity neboli vědu pro tvorbu politik. Druhým pilířem je příprava analýz, které vedení Akademie věd využívá pro komunikaci s politickou reprezentací. Platforma také posílí zapojení instituce do evropského dění – a to zejména v jednáních o novém finančním rámci EU.

Důležitou součástí aktivit jsou i takzvané *policy papery* a *policy briefy*. „Poslední, který vznikl ve spolupráci s jedním z výzkumných programů Strategie AV21, se věnuje bezpečnostním aspektům a roli pravoslavné církve v Česku,“ uvedl Jan Mareš a dodal, že Centrum transferu AV ČR chce rovněž posilovat zapojení Akademie věd do veřejných debat a podporovat networkingové a prezentační aktivity, které směřují k tvůrcům politik. „Současně usilujeme o spolupráci s aplikační sférou a podporu společensky relevantních projektů.“

Jan Mareš doplnil, že jako science for policy koordinátor nabízí řešitelům Strategie AV21 konzultační podporu při navrhování a plánování aktivit, které jsou určeny pro veřejnou správu a rozhodování založené na vědecky otevřených informacích.

Moc předmětů

Zatímco jedni předměty slepě hromadí, druhým se nedostává ani základních surovin. Nové technologie a moderní výrobky společně nepřinášejí jen pokrok, ale také je ohrožují. Právě tím, jak předměty a materiály utvářejí dějiny, se zabývá program *Moc předmětů: Materialita mezi minulostí a budoucností*. Na co konkrétně se zaměřuje, vysvětlila koordinátorka Adéla Gjuričová, ředitelka Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR.

V programu spolupracuje 11 pracovišť Akademie věd ČR a šest partnerských institucí. „Spojujeme archeologii, předmoderní i soudobé dějiny a etnologii, ale třeba i materiálový výzkum a informatiku. Obzvláště hrdá jsem, že se do programu zapojili anorganičtí chemici a chemičky,“ řekla Adéla Gjuričová. Program podle ní může přinést poznání historických, kulturních a technologických kořenů problémů, jimž čelíme, a přispět tak k řešení aktuálních krizí.

Čeho všeho chtějí vědci a vědkyně za pět let dosáhnout se dočtete v rozhovoru s Adélou Gjuričovou.

Krise biodiverzity: rizika i příležitost pro společnost

Ničení biotopů, intenzivní zemědělství a další lidské činnosti způsobují pokles rozmanitosti života na Zemi. Mizí divoce žijící zvířata i rostliny. Biodiverzitu planety měníme natolik, že ohrožujeme sami sebe. Dobrou zprávou je, že víme, co dělat. Jen se nebát, zdůraznil Radim Hédla, koordinátor programu *Globální krize biodiverzity: rizika a příležitosti pro lidskou společnost*.

Pod vedením Radima Hédla se propojují nejen vědci a týmy z pracovišť Akademie věd ČR. S využitím poznatků humanitních i přírodních věd prozkoumají, jak člověk biodiverzitu ovlivňuje, jak její krizi vnímá společnost nebo zda na účinnou ochranu rozmanitosti krajiny pamatuje české právo.

„Jde nám o naplnění tří cílů. Zaprvé o prozkoumání společenské percepce biodiverzity a její krize. Za druhé chceme analyzovat ukotvení biodiverzity v našem právním řádu, což je podmínkou pro zlepšení jejího stavu. A zatřetí, v biologických vědách hodláme spojit a analyzovat roztržštěná data o změnách biodiverzity,“ vyzdvihl Radim Hédla.

Proč by nás měly proměny přírody zajímat, se dočtete v rozhovoru Radimem Hédlem.

Infekční choroby

„Infekční choroby doprovázejí lidstvo od pradávna. Sehrály důležitou roli v jeho dějinách, způsobily vysoký počet úmrtí a vysoké ekonomické škody,“ zdůraznila Iva Pichová z Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR, která koordinuje program *Infekční choroby: nové cíle a strategie*.

I v současnosti je proto stále aktuální, abychom se věnovali výzkumu virových a bakteriálních nemocí, poznávali mechanismy resistance bakterií k antibiotikům, vyvíjeli nové typy antivirotik a antibiotik i vakcín. Neméně důležité je analyzovat epidemie či pandemie na základě seriózních dat a zvyšovat povědomí praktických lékařů i veřejnosti o možnostech prevence.

Do programu se zapojí 13 týmů ze šesti pracovišť Akademie věd ČR. „Náš výzkum se zaměří například na virus chřipky, SARS-Cov-2, klíšťové encefalitidy i další zástupce RNA virů, jako jsou virus horečky Dengue a virus Zika,“ zdůraznila Iva Pichová.

Více o programu se dočtete v rozhovoru s Ivou Pichovou, který zveřejníme v A / Z Akademie.

Připravil: Luděk Svoboda, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Foto: Josef Landergott, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Text a fotografie jsou uvolněny pod svobodnou licencí Creative Commons.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/AV-CR-posiluje-v-Strategii-AV21-uplatneni-vysledku-spustila-nove-programy-00001>